

ΜΑΤΙΑ ΚΑΙ ΣΚΕΨΗ

ΤΟ ΦΥΤΟ

Τὸ φυτό πού ἐστολίζε τὴ γλάστρα κι ὁμόρφαινε τὸ παραθύρι, ἓνα γεράνι φουντωμένο, πού ἀπλωνε χλωρὲς παλάμες καὶ βαστούσαν μὲ καμάρι τὸν κα-
τακόκκινον ἀνθό, σὰν πανηγυριοῦ λαμπάδα, τὸ εἶδα ἓνα πρωὶ ξερό, μαῦρο, καμένο ἀπὸ τ' ἀγιάζι.

Αὐτὸ πού εἶχε φάει μπόρες, τόσες χειμωνιάτι-
κες ἡμέρες, δίχως νὰ μαραθῇ, ὅπως τ' ἄλλα τὰ
φυτρά, δίχως νὰ χάσῃ ἓνα φύλλο ἀπ' τὴ στολή του,
μὴν ἀπιστῇ νυχτερινὴ ἀστροφεγγιὰ κατέβῃ καὶ τὸ
σκότισε κρυφά, λὲς ἀπὸ ζήλεια. Γιατὶ μόνο αὐτὸ
ἀνθεύσε μὲς στὴν ξερατῖλα τοῦ χειμῶνα.

Κι ὅ,τι δὲν μπορεῖ ὁ γέρος ὁ φονιάς νὰ καταφέ-
ρῃ τὴν ἡμέρα, τὸ κάνει ἡ νύχτα του, ἡ φόνισσα,
στὰ ὅμορφα κι ἀδύνατα τὰ πλάσματα.

Ἔτσι καὶ στὴν κόρη τοῦ χωριοῦ, πού εἶδα πῶς
τὴ βρήκανε τὸ ἴδιο πρωὶ κοκκαλιασμένη ἀπὸ τὸ
κρύο, στὸν κάμπο, πού βρέθηκε γυρνώντας ἀπὸ τὸ
βουνό.

Ποιά ὑπεροχὴ ἔχει τάχατες ὁ ἄθρωπος; Τὴν ἴ-
δια ψυχὴ ἔχουνε μὲ μᾶς καὶ τ' ἄλλα πλάσματα, τ'
ἀλλόφυλα, πού δὲν τὰ νιώθουμε· σάρκες ἔχουνε κι
αὐτὰ πού κοκκαλιάζουνε, αἷμα πού ἀνθίζει κι αἷμα
πού παγώνει.

Ἡ ζωὴ, πού εἶναι μιά, σὰ μάννα πού ἀγαπάει
τὸ ἴδιο ὅλα τὰ παιδιά της κι ὅλα τὰ καταλαβαίνει,
τί λένε καὶ τί θέλουνε, αὐτὴ δὲν κάνει καμμιά διά-
κριση. Ἔτσι δίνει στὸ φυτό τὴν πρασινάδα καὶ τὴν
ἀνθιση, ὅπως στὸ κορίτσι τὴ ροδοκόκκινη ὁμορφιά.

Μὰ ἔτσι καὶ ἡ μοῖρα πού εἶναι κι αὐτὴ μιά,
πάει ἀπὸ πίσω ἀπ' τὴ ζωὴ καὶ καίει τὸ φυτό καὶ
παγώνει τὸ κορίτσι.

Ο ΣΠΟΥΡΓΙΤΗΣ

Κλέφτικο γεννήθηκε κάθε πλάσμα· ἀπὸ τὸν ἄ-
θρωπο, πού ληστεύει τὸ διαδάτη, κι ἀπὸ τὸ θεριὸ
πού παραιογεύει τὸ ἀγρίμι, κι ἀπὸ τὸ δέντρο, πού
ρουφάει ἀπ' τὰ ψαχνὰ τῆς γῆς τὸ νερὸ πού πίνει,
ὡς τὸ σπουργίτι πού τσιμπάει τὸ σπόρο καὶ πετάει.

Οὔτε δουλειὰ ξέρει αὐτός, οὔτε τιμιότητα, οὔτε
νόμο. Ξέρει μόνο νὰ κλέφτῃ καὶ νὰ φεύγῃ, κλέ-
φτοντας νὰ ζῇ. Καὶ ἡ ἐλευτεριά του εἶναι ἡ πιὸ νό-
μιμη κ' ἡ πιὸ μεγάλη ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα πλάσματα,
πού δὲν ἔχουνε φτερά· ἀκόμα κι ἀπ' τὸ χόρτο, πού

φυτρώνει ἀπάνου στὴν πιὸ ψηλὴ κορφὴ τοῦ πιὸ ἀ-
πάτητου βουνοῦ.

Τί εἶναι ἡ ἐλευτεριά ἡ δική μου μπροστὰ στὴν
ἐλευτεριά τοῦ σπουργίτη; Ἐγὼ γιὰ νὰ ζήσω πρέ-
πει νὰ δουλέψω καὶ γιὰ νὰ δουλέψω πρέπει νὰ μὴν
ἔχω ἐλευτεριά. Δουλειὰ κ' ἐλευτεριά εἶναι δυὸ ἐ-
νάντια.

Καὶ ποῖός ἄθρωπος μπορεῖ νὰ πῇ πῶς εἶν' ἐ-
λεύτερος; Ὁ βασιλιάς; Ὁ κατομμυριοῦχος; ὁ σο-
φός; Κανένας· ὅλοι εἶναι δοῦλοι ἀλλοιῶν. Κανέ-
νας δὲν μπορεῖ νὰ ζήσῃ δίχως τὸν ἄλλο. Ὁ ἄλλος
θὰ τοῦ δώσῃ τὴ δουλειά, τὰ λεφτά, τὴ λίγη λευτε-
ριά ποῦχει. Αὐτὸς ὁ ἄλλος, γιὰ ἓνα βασιλιά εἶν' ὁ
λαός, γιὰ ἓναν ὑπάλληλο ὁ ἀνώτερος, γιὰ ἓνα δοῦλο
ὁ ἀφέντης.

Ὁ σπουργίτης δὲν ἔχει κανένα ἀπὸ πάνου του·
ἔχει τὴ γῆ γιὰ νὰ τὴν κλέβῃ καὶ τὸν οὐρανὸ γιὰ
νὰ γλυτώνῃ. Ὅλα τ' ἄλλα πλάσματα δουλεύουνε
γι' αὐτόν· αὐτὸς γιὰ κανένα. Αὐτὸς εἶναι τὸ πουλί,
ἡ ἐλευτεριά. Αὐτὸς εἶν' ὁ Πρωτοκλέφτης ὁ Σπουρ-
γίτης.

Η ΨΕΥΤΙΑ

Τὰ γιούλια εἶν' ἀπάνου στὸν ἀνθό τους, ἀφθο-
να, χυμένα καταγῆς, σ' ὅλα τ' ἀνθοπάζαρα, γεμί-
ζουν τὰ πανέρια, πιάνουν τὰ τραπέζια, χαρίζονται
ἀπὸ τὸ ἓνα χέρι στ' ἄλλο, γιούλια βλέπεις, γιούλια
μυρίζεις, σ' ὅλα τριγύρω: δρόμο, παραθύρι, βάζο,
κουμπότρυπα, γιούλι γαλαζώνει, γιούλι εὐωδιάζει, ἡ
πλάση τὰ χύνει ἀλύπητα στὸν κόσμος, τὰ εὐγενικά
λουλούδια, τ' ἀγαπητά, τ' ἀληθινά, καὶ ἡ γυναίκα
πού πέρασ' ἀπὸ μπρός μου εἶχε ἀπάνου τῆς ψεύτι-
κα, στραπατσαρισμένα, περσινά.

Δὲν εἶχε μιὰ δεκάρα γιὰ νὰ στολιστῇ μ' ἀλη-
θινά; Μὰ τὰ βελούδα, τὰ γουναρικά, τὰ φτερά ὅπου
φοροῦσε εἶχανε μιὰ περιουσία ὀλάκαιρη.

Εἶχε γοῦστο; Μὰ τὰ πανένια γιούλια μπορεῖ
νὰ χύνουν ποτὲ τὸ χρῶμα, τὴ δροσά, τὴν ὁμορφιά
πούχουν τὰ φυσικά;

Εἶτανε λοιπὸν τρελλή; Μὰ δὲ φαινότανε καθό-
λου. Οὔτε κουρέλια φόραγε, οὔτε γέλαγε, οὔτε φώ-
ναζε. Τ' εἶτανε λοιπὸν;

Εἶτανε ... **γυναίκα**.

Καὶ σὰ γυναίκα πού εἶτανε ἤθελε τὸ ψέμα.

Γι' αὐτὴν τὸ ψέμα εἶναι πιὸ ὁμορφο καὶ πιὸ ἀ-
γαπητὸ ἀπ' τὴν ἀλήθεια. Δίχως τὸ ψέμα, ἡ ζωὴ
εἶναι γιὰ τὴ γυναίκα δίχως χάρη, κι ὁ κόσμος δί-
χως ὁμορφιά. Τὸ ψέμα τὴ στολίζει, αὐτὸ τῆς δίνει

τὴ δύναμη νὰ τραδάῃ, τ' ἔπλο νὰ ξεπλανεύῃ, τὸ μέσο γιὰ νὰ σώζεται.

Τὸ ψέμα εἶναι οὐσία μέσ στοῦ αἵματος, ὅπως ἡ τέχνη μέσα στοῦ αἵματος τοῦ τεχνίτη.

Γι' αὐτὸ θέλει πιδ καλὰ γιὰ στόλισμα τὸ ψεύτικο μπουκέτο ἀπὸ τ' ἀληθινό.

Ε. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ

ΣΤΟ ΠΑΤΑΡΙ

Τονὲ βρῆκα πρῶι, στὶς ἐννάμιση τῇ Δευτέρᾳ, στὴν Ἀγορὰ τῇ Νέᾳ.

— Πάμε νὰ τσιμπήσουμε κάτι;

— Πάμε, Σπύρο!

Καὶ πήγαμε σ' ἓνα χασάπικο καὶ πήραμε μερικὰ παϊδάκια καὶ τρία τέσσερα νεφράκια. Καὶ πήγαμε καὶ τὰ δώσαμε σ' ἓνα μαγέρικο νὰ μᾶς τὰ ψήσουνε. Καὶ ὕστερ' ἀπὸ κᾶνα τέταρτο πήραμε καὶ τὸ Μίμη τὸν Τσολάκο, τὸ χαρτοπώλη, κι ἀνεβήκαμε πάνου στοῦ πατάρι τοῦ μαγεριοῦ κι ἀρχινήσαμε νὰ τρῶμε καὶ νὰ κουτσοπίνουμε.

Ὁ Ματσούκας στὶς δόξες του. Καλὴ παρέα, καλὸς μεζές, ἄλλο πὺν δὲν ἤθελε. Καὶ μᾶς ἀνοίγε τὴν καρδιά του. Καὶ μᾶς ἔδειχνε τὴν ἀγνὴ καρδιά του, τὴν Ἑλληνικώτατη.

— Μὲ θέλουνε βουλευτὴ!.... Μὰ δὲ βαριέσαι! Νὰ μοῦ δώσουνε σήμερᾳ ἓνα ἄσπρο καὶ νὰ μὲ θάψουν αὐριο κάτου ἀπὸ σωρὸ ἀπαίτησες!....

— Γειά σου, Σπύρο! Ἔτσι σὲ θέλω.... Πάντα ἀγνός, μὰ κ' ἔξυπνος!....

— ὦχ, ἀδερφέ! Ἐγὼ τραγουδιστὴς εἶμαι.... Ποιητὴς; Μπά! Δὲ βαριέσαι!.... Τραγουδιστὴς, μοναχά. Μὰ καὶ Ρωμιός! Ἰσαμε τὸ μεδούλι Ρωμιός!.. Ὁ «Νουμᾶς» μὲ χτύπησε κάποτε, μὲ πείραξε πικρά. Καὶ γιὰ νὰ μὲ χτυπήσει θὰ πει πὺν ἔφταιξα....

— Μπορεῖ καὶ καμιὰ παρεξήγηση....

— Ἄ, μπά! Θᾶφταιξα γιὰ νὰ μὲ χτυπήσει... Ἄκου με πὺν σ' τὸ λέω!....

Καὶ δὸς του κουβέντες καὶ τσουγκρίσματα τῶν ποτηριῶν. Ὁ Τσολάκος λιμπίστηκε πορτοκάλι καὶ στείλαμε τὸ παιδὶ τοῦ ταβερνιάρη νὰ μᾶς πάρει δυὸ τρία.

Μᾶς τᾶφερε τὰ πορτοκάλια, μὰ ἦρθε μαζί του κ' ἓνας ἄθροπος τῆς ἀγορᾶς, ἓνας μεσόκοπος, ἴσαμε σαραπέντε πενήντα χρονῶν.

Ἐβγαλε τὸ σκούφο του.

— Κύρ Σπύρο, ἔμαθα ἀπὸ τὸ παιδὶ ποῦρθε νὰ

πάρει πορτοκάλια στοῦ μαγαζὶ μου, πὺν εἶσαι δῶ πέρα κ' ἦρθα νὰ σοῦ φιλήσω τὸ χέρι....

Κ' ἔσκυψε καὶ τοῦ τὸ φίλησε.

— Κάτσε, ἀδερφέ.... Πάρε καὶ τὸ ποτήρι σου....

— Εἶμαι μανάβης, Νικόλας Μπούκης τ'ονομά μου, ἀπὸ τὴν Ὑδρα, καὶ εἶμαι φίλος τοῦ μακαρίτη τοῦ Ἀλέκου τοῦ Παπαδιαμάντη. Μιὰ φορὰ πὺν δυστυχοῦσε ὁ μακαρίτης τονὲ σύντρεξα.... Πῆγα πάνου στὴ Δεξαμενὴ καὶ τονὲ βρῆκα.... Μὰ καὶ τοῦ λόγου σου.... Τὸ φωνάζω κάθε μέρα.... Ὁπου βρεθῶ τὸ φωνάζω.... Τρεῖς ἄθροπους ἔστειλε ὁ Θεὸς στὴ Ρωμιοσύνη σήμερᾳ. Τὸν Ἰωακείμ τὸν Πατριάρχη, τὸ Βενιζέλο καὶ σένανε.... Νὰ μᾶς ζήσετε κ' οἱ τρεῖς γιὰ νὰ μᾶς δοξάσετε τὸ ἔθνος μας....

Τᾶλεγε μὲ τόση εἰλικρίνεια, μὲ τόση ἀγάπη τὰ λόγια του πὺν, δὲ σᾶς τὸ κρύβω, τὰ μάτια μου νοτιστήκανε. Καὶ τοῦ Τσολάκου τὸ ἴδιο. Ὁ Ματσούκας πιά, τί τὰ θέλετε! Ἐκανε νὰ μιλήσει, μὰ τὰ λόγια του μὲ τὸ τσιγκέλι τᾶβγαξε ἀπὸ τὸ στόμα του.

Καὶ τοῦ εἶπα:

— Νῦν ἐδοξάσθης, Σπύρο, ἐδῶ, σὲ τοῦτο τὸ πατάρι. Ὅχι στοῦ Παλάτι, πὺν σὲ καλοδέχτηκε ὁ Βασιλιάς, ὅχι στὰ σαλόνια πὺν σὲ χεροκροτήσανε, μόνο καὶ μόνο γιὰτὶ ἔγινες ἄθροπος τῆς μόδας, ὅχι παντοῦ ὅπου γύρισες καὶ σὲ ἀγκαλιάσανε καὶ σὲ φιλήσανε καὶ σοῦ ἀνοίξανε τὰ πουγγιά τους, ἴσως γιὰ ν' ἀκουστοῦνε κι αὐτοὶ κοντὰ σὲ σένανε. Σὲ τοῦτο δῶ τὸ πατάρι, τούτη τὴ στιγμὴ τὴν ἱερή, ἀπὸ τοῦτον ἐδῶ τὸν ἄθροπο τοῦ λαοῦ, τὸν ἐργάτη, πὺν ἀφίνει τὸ μαγαζὶ του καὶ τὴ δουλιὰ του κ' ἔρχεται νὰ σοῦ φιλήσει τὸ χέρι, μαθαίνω, πείθουμαι πιά, πὺν εἶσαι ἀγνός καὶ εἰλικρινής, πὺν εἶσαι μιὰ ἄδολη καρδιά, μιὰ ψυχὴ παρθενική, μιὰ ἰδέα σαρκωμένη σ' ἓνα λεβέντικο κορμὶ — καὶ πίνω στὴν ὑγειὰ σου! Νὰ μᾶς ζήσεις, Σπύρο!

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΙΔΑ — «Ὅσοι ζωντανοὶ» δρ. 2 (γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ φρ. 2,25).

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΥ (Judas Errant) «Ἀγκάθεια καὶ τριβόλοι» δρ. 1 (γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ, φρ. 125).

OSCAR WILDE — «DE PROFUNDIS» μετάφρ. Ἀλεξ. Μαρπουτζόγλου δρ. 2 (γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ φρ. 2,25).

VERNON LEE — «Ἡ Ἀριάδνη στὴ Μάντουα», δράμα σὲ πέντε πράξεις (μετάφραση Στέφ. Πάργα) δρ. 1 (γιὰ τὸ ἐξωτερ. φρ. 1,25).

ΑΥΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ «Ἡ μουσικὴ διὰ τῶν αἰῶνων» λεφ. 50.